

"A Thousand Years"

BRAND NEW DAY
1999

*A thousand years, a thousand more
A thousand times a million doors to eternity
I may have lived a thousand lives,
a thousand times
An endless turning stairway climbs
To a tower of souls...*

ВСПЛУГ

Зовнішня побудова ліричних творів дає можливість глибше відчувати той розмах емоцій, настроїв, роздумів, який несе рядок, період, строфа. Відповідні віршові повтори сприяють акцентуванню ідей, що впливають з твору. У цьому зв'язку викликає інтерес архітектоніка та змістова наповненість сучасної **пісні**.

Пісня народжує поезію; ритм формує поетичний метр; складність метра породжує... стиль; стиль перетворює слово; форми перетворення слова – засоби виразності; так письмо утворюється зі стилю [28, 171].

У такому колообігу, за Андрієм Белім, постають елементи художнього твору, сходячи до свого первозданного естетичного цілого – синтезу слова мовленого та слова співаного.

Самі поети підкреслювали і підкреслюють необхідність особливої уваги, чутливості до слова при написанні пісні. Ще Дмитро Павличко в актуальному й сьогодні нарисі «Пісня і поезія» (1980) занепокоєно зазначав, що сучасні йому поети-піснярі – «новоявлені Беранже» – зчаста «бояться показувати свої опуси без музики», аби слухач не виявив ганджів тексту. І тому *«насамперед без музики повинна виявлятися будь-яка пісня як незалежний літературний твір, здатний жити і хвилювати сам собою»*, у повні своєї естетичної самодостатності [70, 12-13].

З англомовних джерел відома настанова піснярам-початківцям: «Навчайтеся у Стінга – він не написав жодної поганої пісні». Йдеться про рідкісно виладовану розповідність, навіть епічність віршового доробку цього митця, якими він завдячує покладеному на музику різних стилів поєднанню *архетипних сюжетів, образів*

світової культури та традицій англійської баладної творчості [81, 182-183].

Актуальність обраної для монографії теми зумовлено тим, що пісенний доробок **Стінга** (справжнє ім'я – **Гордон Метью Томас Самнер**, нар. 2 жовтня 1951 р.), широко знана в Україні, досі не був предметом комплексного філологічного дослідження. Наявні на сьогодні праці українських і російських журналістів та музичних критиків були здебільшого оглядом ключових подій у громадському і творчому житті співака. Наведімо лише кілька прикладів: стаття «Вогонь по останніх індіанцях» (про участь Стінга у програмі захисту тропічних лісів Амазонії), замітки «Зворотній бік Стінга», «Про роботи рок-музикантів у кіно», «Рок 80-х», публікації пісень «Englishman in New York» та «They Dance Alone» із нотами (усі зазначені дописи вийшли у молодіжному журналі «Ровесник» упродовж 1987-1991 рр.); стаття «Остання платівка – остання?..» у газеті «Независимость» від 24 вересня 1991 року (про альбом «The Soul Cages»); «Ліс рубають – Стінги чудять» (газета «Теленеделя», 2000 рік).

Гастролі співака у Києві («Brand New Day Tour», 31 травня – 1 червня 2001 р.; «Symphonicities», 7 липня 2011 р.; «57th & 9th Tour», 6 жовтня 2017 р.; «44/876 Tour», спільно з ямайським реггі-виконавцем Шеггі, 14 листопада 2018 р.) теж знайшли належне висвітлення в українській публіцистиці.

Варто навести лише декілька висловів із періодичних видань першої половини 2001 року: «*Стінг повсякчас закликає до інтелекту своєї аудиторії, намагаючись не образити її. В цьому – секрет його популярності*» [100, 7]; «*Дві години поспіль Стінг грав музику, написану у ритмі повільних прогулянок недільним містом*» [86]; «*Ми всі занедужали на «стінгоманію»* (газета «Сьогодні» від 16 травня 2001 р. [87]); «*Стінг – співак, винороб і шахіст у позі лотоса*» (журнал «Отдохни»).

Статті, у яких коротко окреслено основні віхи життя та творчості Стінга, посіли належне місце у виданнях серії «100 великих»: «Сто великих композиторів» (1999) та «Сто великих вокалістів» (2002).

Науково доведено, що музика Стінга успішно застосовується в арт-терапії нервових захворювань, а крім цього – вона здатна пробудити почуття, стимулювати активні рухи, зняти напругу, ослабити біль і зняти неприємний ефект гучних і різких звуків, що присутні в довкіллі [26, 16; 136, 87].

За останні 15 років проблему індивідуального стилю літературної творчості англомовних поетів-піснярів ґрунтовно висвітлено в роботах Ганни Коломієць «Рок-поезія: міф, ритуал і американська традиція у творчості Джима Моррісона» (2004), К. Савицького «Лінгвостилістичні аспекти прозаїзації англомовних пісенних текстів» (2004), а також – у загальних рисах – Наталії Новохатської «Динаміка розмовних конструкцій в англійських та українських художніх текстах XVIII – початку XX століть» (2009), Оксани Москвичової «Еволюція метаморфози в англійському поетичному мисленні» (2015). У літературознавчій періодиці з'являються статті про поезію Боба Ділана – першого в історії пісняра-лауреата Нобелівської премії за 2016 рік.

Практично єдине на сьогодні монографічне дослідження музичного та віршового стилів Стінга (2009) належить англійському науковцеві Кристоферу Гейблу, який скрупульозно розглядає доробок співака у діахронії, від альбому до альбому, починаючи від «Outlandos d'Amour», дебюту «The Police», і завершуючи сольним «Sacred Love» [133, vii]. Проте за роки, які минули від виходу цієї монографії, Стінг устиг випустити ще два сольні альбоми – «The Last Ship» та «57th & 9th», яким належну увагу приділяє авторка даної праці.

Щодо української наукової періодики, то існує особня стаття Людмили Полянської, опублікована 2013 року в Чернівцях і присвячена семантиці мовної метафори у

поезії Стінга. Об'єктом її стала пісня «Windmills of Your Mind» на музику французького Мішеля Леграна [73, 229].

Нині, у зв'язку з творенням нової парадигми літературознавства, котре практикує інноваційні методи дослідження, зокрема з інших наук, доцільно подивитися на пісенний текст як на лаконічний результат взаємодії формозмістових елементів літературного витвору, споріднених видів мистецтва – музики, живопису, скульптури – та концептів різних наук: соціології, релігієзнавства, філософії, історії.

Ще один аспект важливості аналізу пісенної лірики – установлення її дидактичних та пізнавальних властивостей у навчальному процесі як середньої, так і вищої школи. Новітні методики викладання англійської мови, ґрунтовані на міжпредметних зв'язках, розглядають поетичний твір як конгломерат даних із різних галузей знання, котрі, пропущені крізь естетичний досвід автора і реципієнта тексту, набувають нового значення на сьогоднішньому етапі розвитку науки та навчання.

Мета, яку ставить перед собою авторка цієї роботи, – на основі аналізу текстів Стінга установити специфіку функціонування змістових і формальних елементів, їхню роль в увиразненні композиційних, жанрових і проблемних складників твору та у формуванні особливого пісенного жанру, відкритого до інтерпретацій у практиці шкільного й університетського вивчення англійської мови.

Для досягнення поставленої мети сформульовано та виконано низку **завдань**. Передусім, із застосуванням історико-типологічного, зіставного та порівняльного методів аналізу художнього тексту, авторка монографії простежує розвиток тематичних та проблемних вимірів пісень Стінга як відображення зміни суспільно-політичних реалій і художніх систем у культурі кінця ХХ – початку ХХІ століть.

Це дозволило уповні досягнути формотворчі чинники пісенної лірики Стінга: окреслити принципи творення образу ліричного персонажа у текстах пісень різного тематичного спрямування; дослідити взаємовплив епічних, ліричних і драматичних родо-жанрових концептів та мовностильових характеристик у пісенному тексті; схарактеризувати просодичні чинники вірша у пов'язанні з музичним оформленням.

На тлі синтезування формальних і змістових компонент пісенного тексту виявлено інтеркультурний потенціал доробку Стінга, установлено його роль у формуванні естетичного впливу автора на реципієнта через пісенний текст і взаємному збагаченні індивідуального досвіду пізнання явищ світової культури.

Усе це зумовило постановку та виконання ще одного, актуального для сучасного українського шкільництва завдання: установити можливості застосування пісень Стінга у викладацькій практиці під час вивчення ключових тем англійської лексики і граматики, ґрунтуючись на засадах міжпредметних зв'язків.

Об'єктами дослідження стали тексти пісень, які входять до сольних альбомів Стінга «The Dream of the Blue Turtles» (1985), «...Nothing Like the Sun» (1987), «The Soul Cages» (1991), «Ten Summoner's Tales» (1993), «Mercury Falling» (1996), «Brand New Day» (1999), «Sacred Love» (2003), «The Last Ship» (2013) та «57th & 9th» (2016).

Варто зауважити: у науковій парадигмі дослідження лише спорадично згадуються альбоми, що є або різного роду **інтерпретаціями** попередньо створених авторських пісень (у тому числі концертними) та збірниками найкращих творів («Bring on the Night», 1986; «Fields of Gold», 1994; «All This Time», 2001; «Symphoncities», 2010; «Fifteen Healing Blues», 2012, «My Songs», 2019, тощо), або **саундтреками** до кінострічок («Demolition Man», 1986, «The Living Sea»,

1995, «My funny Valentine», 2005), або **переспівами** творів інших поетів («Songs from the Labyrinth» із музикою та словами Дж. Дауланда, виданий 2006 року; «If on a Winter's Night» – випущена у 2009 р. в обробленні Стінга та його колег по ансамблю збірка різдвяних пісень, куди увійшли три оригінальні твори співака).

Для порівняння з сольними творами до розгляду взято деякі пісні групи «The Police», автором переважної більшості яких є Стінг і які, окрім значного ступеня філософічності (наприклад, «Message in a Bottle», «I Burn for You», «Synchronicity», «Driven to Tears», «Another Day», «Don't Stand So Close to Me», «Spirits in the Material World» тощо), викликають інтерес також завдяки елементам мовної гри та курйозного віршування (наприклад, «De Do Do Do, De Da Da Da»).

Відтак **предметом дослідження** у роботі є змістові (тематика, проблематика, ідея) та формальні (композиція, образність, художня мова, жанрова семантика) компоненти текстів, котрі зумовлюють специфіку індивідуального стилю пісенного доробку Стінга. До уваги взято й ті моменти виконавської майстерності та композиторського стилю співака, які увиразнюють поезику його віршів.

Основні **методи** дослідження – *історико-типологічний, біографічний, порівняльний і системний; текстуальний, контекстуальний та інтертекстуальний аналіз художнього твору, методи рецептивної естетики.*

Значно розширюють уявлення про специфіку мистецтва слова, про світогляд поета, твір якого розглядається, *лінгвопсихологічний і лінгвокультурологічний* методи у поєднанні з мікроаналізом – *повільним прочитанням «close reading»*. Вони допомагають виявити приховані потенціали художнього слова та його емоційно-естетичне наснаження з огляду на специфіку англійської

мови, жанрові особливості новітнього англійського пісенного вірша і вивчення його в контексті інших видів мистецтва, передусім музичного.

Звертаючись до вивчення лірики Стінга та окреслюючи шляхи її рецепції в Україні, авторка цієї монографії насамперед бере до уваги класичні загальнотеоретичні розвідки, в яких висвітлюються особливості розвитку пісенного вірша в національних літературах, з'ясовуються психологічні засади художньої творчості та формування індивідуального стилю.

Плідним ґрунтом для цього стали **наукові праці, присвячені філософським аспектам художньої творчості** (твори О. Веселовського, Г. Гессе, В. фон Гумбольдта, А. Камю, Ф. Ніцше, О. Потебні, Дж. Сантаяни, Ц. Тодорова, І. Франка, Н. Фрая, З. Фрейда, Н. Хамітова, К.-Г. Юнга, Г.Р. Яусса).

Велике загальнотеоретичне та прикладне значення для роботи мають студії українських і зарубіжних науковців зі **стилістики, поетики, образності класичних і сучасних художніх творів** (праці Ірини Арендаренко, М. Гаспарова, К. Гейбла, Ніни Дьяконової, Оксани Єременко, Грети Йонкіс, Кетрін Карсвелл, Б. Колесникова, Бerti Корсунської, Наталії Костенко, Керол Крайст, Оксани Москвичової, Р. Олдінгтона, Д. Павличка, Елеонори Соловей, М. Уварова, Лариси Черницької, Євгенії Чернокової, К. Чуковського, Галини Чумак, В. Шкловського).

Деякі наукові та науково-методичні праці, де творчість Стінга не виступає предметом окремого розгляду, є на загал корисними завдяки ґрунтовним теоретичним викладкам. Це роботи фахівців із **методики викладання англійської мови** (Оксана Анастасьєва, Берта Лебединська) та **музичного мистецтва** (С. Бакай, Катерина Єгорушкіна, Галина Ларіонова, С. Теодорович), українських **культурологів і музикознавців** О. Бодака, Л. Гамбурга, А. Гордійчука, Ірини П'ятницької-Позднякової, І. Хижняка.

Окрему категорію становлять **біографічні видання**, серед яких – «Стінг» В. Кларксона (1998, із серії «Силуети успіху») та «Розбита музика» самого Стінга (2003). Важливі для нашого дослідження дані містяться також у низці статей, опублікованих у **періодичних виданнях наукового та популярного профілів** і на офіційному **веб-сайті** артиста – www.sting.com (так званих «бекграундерів»).

Наукова новизна розглянутої теми визначається багатоаспектним лінгвостилістичним підходом до феномена творчого доробку Стінга. Полягає вона в тому, що вперше шляхом системного (історико-типологічного, зіставного, порівняльного) вивчення показано місце та роль формозмістових концептів у творенні образності та композиції сучасного пісенного вірша, його естетичного, інтертекстуального та лінгвокультурологічного потенціалу.

Узагальнено особливості взаємодії поетичної фоніки, лексики, стилістики, синтаксису у становленні пісенної образності; утверджено пісню як специфічний метажанр літератури, що синтезує ліричні, ліро-епічні, епічні, драматичні, фольклорні, сатиричні та гумористичні, публіцистичні жанрові елементи.

Інтерпретуванням пісенного тексту крізь призму жанру, співвіднесенням його версифікаційних особливостей з розвитком поетичної думки митця з'ясовано, що основними виявами унікальності поезії Стінга є переосмислення класичних і фольклорних жанроутворів у контексті синтезу лірики з музикою та творення на цьому ґрунті нових жанрових модифікацій.

Фактичний матеріал, теоретичні положення та висновки роботи можуть бути використані в комплексному вивченні сучасної англійської мови, англійської поезії кінця ХХ – початку ХХІ століть; у лекційних курсах, спецкурсах, спецсеминарах та факультативах із теорії та історії віршування, загальної історії англійської літератури, проблем синтезу мистецтв,

а також присвячених окремим епохам, художнім системам і авторам.

«Спроба пізнати Всесвіт – одна з небагатьох речей, які дещо підносять людське життя над рівнем фарсу та надають йому рис високої трагедії», – писав нобелівський лауреат С. Вайнберг. Тільки самовідданий пошук вірного слова, радість знайденої гармонії слів дасть можливість кожному читачеві або слухачеві творів Стінга наблизитись до істини, певною мірою зрозуміти Всесвіт сучасної англійської літератури і своє місце в ньому.

Мав рацію М. Чернявський, коли свого часу про роботу над творчістю І. Франка сказав так: «Досліджувати доброго письменника – наука й насолода». «Наукою й насолодою» є й наше проникнення у творчу лабораторію Стінга, який робив і робить усе для того, щоб відкрити в людині людину, поєднати пізнання з самопізнанням, а також побачити в кожному індивіді цілий вир пристрастей і бажань, віри й сумнівів, – мета, якої митець досягає завдяки творенню індивідуальних картин світу, своєрідно переплавлених у різностильовому, різножанровому, різноплановому пісенному творі.

Авторка сподівається на зацікавленість читачів у матеріалах монографії й буде вдячна за висловлені пропозиції, зауваження та побажання щодо її змісту.

Наталія НАУМЕНКО